

10-14 Yaş Grubu Takım Sporcularının Oyunsallık Düzeylerinin Sedanterlerle Karşılaştırılması

Cengiz AKARÇEŞME^{1*}

Tebessüm AYYILDIZ DURHAN¹

Sevim Handan YILMAZ¹

Muhsin HAZAR¹

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ANKARA

DOI: 10.31680/gaunjss.745122

Orijinal Makale / Original Article

Geliş Tarihi / Received: 29.05.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 27.09.2020

Yayın Tarihi / Published: 14.12.2020

Öz

Bu araştırma ile 10-14 yaş grubu takım sporcuları (voleybol ve futbol) ve sedanterlerin oyunsallık düzeylerinin karşılaştırılması ve bazı değişkenlere göre farklılık gösterme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubu 332 kadın, 316 erkek olmak üzere toplam 648 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Hazar'ın 2014 yılında geliştirdiği 27 sorudan ve 5 alt boyuttan oluşan "10-14 Yaş Çocuklarda Oyunsallık Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler homojen dağılım gösterdiğinden parametrik testler uygulanmıştır. Verilerin analizinde ise; betimsel istatistikler yapılmış, Bağımsız Örneklem T testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA, MANOVA testleri bunun yanı sıra grup içi karşılaştırmalar için ise Tukey HSD ve LSD testleri kullanılmıştır. 10-14 yaş oyunsallık ölçeğinin tamamı için iç tutarlılık katsayısı .87 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyet, branş değişkenlerine göre oyunsallık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiş, katılımcıların yaş değişkeni ile oyunsallık düzeyleri arasında ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Araştırma sonucunda ise; 10-14 yaş grubu voleybol ve futbolcuların sedanterlere göre oyunsallık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Takım sporu, sedanter, oyunsallık

Comparison of the Playfulness Levels of 10 to 14 Age Group of Team Athletes with Sedentary

Abstract

With this research; It was aimed to compare the playfulness levels of 10-14 age group team athletes (volleyball and football) and sedentary and to determine the levels that differ according to some variables. The study group consists of a total of 648 participants, including 332 women and 316 men. As a data collection tool, the "Playfulness Scale for 10-14 Years Old Children", which consists of 27 questions and 5 sub-dimensions, developed by Hazar 2014, was used in the study. Parametric tests were applied as the data showed a homogeneous distribution. In the analysis of the data; Descriptive statistics, Independent Sample T test, One Way Analysis of Variance ANOVA, MANOVA tests, as well as Tukey HSD and LSD tests were used for in-group comparisons. The internal consistency coefficient for the whole scale of 10-14 age playfulness was determined as .87. Significant differences were found between the playfulness levels of the participants according to the gender and branch variables, and no significant difference was found between the age variable of the participants and the level of playfulness. As a result of the research; It was determined that volleyball and football players in the 10-14 age group have higher levels of play than sedentary.

Keywords: Team sport, sedentary, playfulness

* Sorumlu Yazar: Sevim Handan YILMAZ

E-mail: s.handanyilmazz@gmail.com

Giriş

İnsanoğlu varoluşundan bu yana etkileşim halinde olmuştur, oyun da bu etkileşim araçlarından biridir. Bu sebeptendir ki, tarih boyunca tüm medeniyetlerde kendine yer bulmuştur. Tarihsel gelişim seyrine bakıldığında da oyunun temellerinin çok eski zamanlara dayandığı görülebilmektedir (Keleş, 2019). Oyun yaşam ile başlamış ancak farklı ihtiyaçlara paralel olarak belirli dönemlerde değişime uğrasa da önemini her zaman korumuştur (Celep, 2020). Literatür incelendiğinde, pek çok kuramcı oyunu farklı boyutlarıyla ele aldığı görülmektedir. Bütün çocukların isteyerek ve içtenlikle katıldıkları ve devam ettikleri oyunlar, farklı disiplinlerde araştırmacıların dikkatini çekmiştir (Deliveli ve Güven, 2013). Eğitim bilimciler, psikoloji ile ilgilenenler oyunun büyüme ve gelişme üzerindeki etkisini incelerken, iletişim ve dil bilim alanında araştırmalarında oyunun dil gelişimi ve iletişime etkileri üzerine incelemeler yapmıştır. Bu sebeple birbirinden farklı pek çok tanımı bulunmaktadır (Sutton-Smith, 1997).

Huizinga'ya (2010) göre kültürün temeli ve hayatımızın bir parçası olan oyun kavramı olarak; dilediğinde özgür olarak yapılabilen, kurallar dahilinde, önceden belirlenmiş zaman ve mekânda gerçekleşen, amacı olan, eğlendiren faaliyetler bütünü olarak ifade etmektedir. Pek çok farklı kaynaktan, ise oyun, çocukların eğlenerek katıldıkları, tüm gelişim alanlarına destekleyen, hayatın bir parçası olan aktif bir öğrenme şekli olarak tanımlanmaktadır (Türkçe Bilimler Sözlüğü, 2011). Çünkü oyun, çocuğun istekle katıldığı, araçlı veya araçsız kurallı veya kuralsız olarak gerçekleştirilen en tabii öğrenme aracıdır (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007). Çocuk, oyun aracılığı ile toplum ile ilişkiler kurar, dünyayı anlamlandırabilir ve çevresini tanıyabilir (Öçalan, 2019). Bu nedenle özellikle çocukların gelişiminde en az uyku ve yemek kadar önemlidir (Keleş, 2019). Oyun, çocuklara eğlenirken öğrenme, öğrenme deneyimlerini geliştirme ve zenginleştirme hem de duygularını rahatça ifade edebilme, meraklarını giderebilme, çevreyi gözlemleyebilme, fırsatı sunmaktadır (Akman, Kanpolat ve Yıldız, 2015).

Oyun içinde çocuk, sürekli etkileşim halindedir, plan kurar ve eyleme geçer (Oktay, 2004). Çocuğun yaşamına birçok yönden etki eden oyun, çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal ve psikolojik gelişimi destekler (Selçuk, 2019) haklarını savunmayı, mücadele etmeyi, paylaşmayı öğrenir, cisimleri kavrar toplumsal kuralları benimsetir, doğayı ve yeteneklerini keşfetmelerini sağlar (Kirazoğlu, 2012). Ayrıca oyun sırasında bedenini aktif olarak kullanan, kaslarını çalıştıran, beden farkındalığı kazanan bir

çocuk için, oyunun motor gelişim üzerinde ki etkileri de yadsınamaz (Bailey, 1999). Bu sebepten spora yönelik hareket yeteneğinin oyun yolu ile geliştirilmesinin çocuğun genel gelişimine en büyük katkıyı sağlayabileceğini ve çocuğun ihtiyacı olan fiziksel becerilerinin gelişebilmesi için uygun oyun ortamlarının oluşturulmasının oldukça önemli olduğu söylenebilir (Aldemir, 2011). Motor özelliklerin en hızlı geliştiği yaşlar erkeklerde; 4, 6, 8, 13, 14 iken kadınlarda 4, 6, 9, 10 yaşları olarak değerlendirilmektedir. Çocuk temel becerilerini bu dönemde kazandığı belirtilmektedir (Kolkhorst, 2003). Hareket gelişiminde 10-14 yaş oldukça önemli bir aralık olup, bedensel gelişim, kasların gelişimi, iskelet sistemi ve sinir sisteminin değişim sürecini kapsamaktadır (Selçuk, 2003). Bu dönemde kız ve erkekler birlikte etkinlikler yapabilecek kapasitededir. Önceki dönemlerde yapmakta zorlanılan hareketler kolaylıkla yapılabilir hale gelmiştir (Arıcı, 2006) ve takım sporu yapabilir durumdadır.

Birey uygun oyun ortamları oluşturulduğunda kuralına göre oynayabilir (Koç, 2006). Bu sebepten özellikle çocuklar için hazırlanan eğitim ve spor programlarında fiziksel becerilerini geliştirmelerine olanak tanıyacak ortamlar oluşturulmalı, zorlanmadan eğlenerek başarıya duygusunu tatmaları sağlanmalı sıklıkla oyundan yararlanılmalıdır (Öztürk, 1998). Bu dönemde başlayan oyun ve hareket deneyimi ile kazanılan pek çok olumlu özellik yetişkinlik dönemine de etki eder. Özellikle oyun ortamında çocuğun tavır ve davranışları, benimsediği roller ve değerleri yetişkinlik çağında da devam etmektedir. Çünkü birey çocukluk çağında “öfke, kıskançlık, bencillik” gibi duygularını törpüleme fırsatı bulur (Şahan, 2007) ve bu becerileri sonraki dönemlere kolayca taşıyabilir. Nitekim oyunu oyun haline getiren davranışsal yapısıdır ve oyun oynasallık kavramından bağımsız değerlendirilemez (Alver, 2020). Bu bağlamda da oynasallık kavramının her yaştan birey için önemli olduğu söylenebilir.

Sözcük olarak oynasallık; oyundan türemiştir. Eklendiği sözcüğe “İlgili olma, bağlı olma, ait olma” anlamı katan “-sal” ekinin (Zülfikar 1991) eklenmesi ile ortaya “oyun-sal” yani oyun ile ilgili olan “oyuna ait” sözcüğü çıkmıştır. “İsmin veya sıfatın taşıdığı anlamı genelleştirip onlara ‘nitelik ve özellik’ kavramı katan -lık ekinin (Zülfikar 1991) eklenmesi ile de oynasallık kavramı nitelik kazanmış ve genelleştirilmiştir ve anlam olarak “oyun oynamaya istekli olma durumu ve sıklıkla oyun oynayan bireyi” ifade eden “oyunsallık” sözcüğü ortaya çıkmıştır (Öçalan, 2019).

Çocuklar, yetişkinler ve farklı yaş kategorilerinde “oyun oynamaya yatkınlık” ve “oyun oynamaya isteklilik” olarak da ifade edilebilen (Öçalan, 2019) oyunsallık kavramına yönelik yapılan pek çok araştırma sonucunda; “yüksek oyunsallık düzeyine” sahip her yaş bireyin özellikle çocukların zihinsel, duygusal, sosyal gelişimlerinin bu durumdan etkilendiği ve oyunun bireylerin sağlıkları üzerinde olumlu katkıları olduğu (Hazar, 2017) oyunsallık düzeyi düşük ve oyundan yoksun bireylerin ise özellikle sosyal, fiziksel ve ruhsal gelişiminde eksikliklerle karşılaştıkları söylenebilmektedir (Keleş, 2019). Kavram olarak bakıldığında bireysel ve takım sporlarının birer oyun olmasından dolayı, takım sporcuları ve sedanterlerin oyunsallık düzeyleri arasında bir farklılık olabileceği düşünülmektedir ve bu araştırma kapsamında olup olmadığı sorusuna yanıt aranmaya çalışılmaktadır. Oyunsallık düzeyleri takım sporcuları ile sedanterler arasında farklılık göstermesi hipotezinden yola çıkılarak tasarlanan araştırmanın amacı; 10-14 yaş grubu takım sporcuları (voleybol ve futbol) ve sedanterlerin oyunsallık düzeylerinin karşılaştırılması ve bazı değişkenlere göre farklılık gösterme düzeylerinin belirlenmesidir. Literatürde konuya dair sınırlı sayıda araştırma yer almaktadır bu bağlamda araştırmadan elde edilen verilerin literatüre katkıda bulunması ve sonraki araştırmalara kaynaklık etmesi beklenmektedir.

Yöntem

Araştırma nicel yöntemle hazırlanmış olup tarama modeli kullanılmıştır. Mevcut durumun incelenmesine yönelik yapılan araştırma kapsamında 10-14 yaş grubu sporcu ve sedanterlerin oyunsallık düzeyinin belirlenmesi amacıyla 10-14 yaş grubunda bulunan katılımcıların spor yapma ve yapmama durumları baz alınarak bu doğrultuda amaçlı örneklem yoluyla veriler elde edilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubu; Ankara ilinde futbol ve voleybol gibi takım sporları yapan bireyler ile takım sporu yapmayan sedanter bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya dahil olan katılımcılar; yüz yüze veri toplanması uygulamasına gönüllü olarak katılım gösteren, 10-14 yaş grubu aralığında 316 erkek 332 kadın olmak üzere toplam 648 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bilgilere bulgular bölümünde yer verilmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada Hazar'ın 2014 yılında geliştirdiği 27 sorudan ve 5 alt boyuttan oluşan "10-14 Yaş Çocuklarda Oyunsallık Ölçeği" kullanılmıştır. Oyun Tutkusu, Sosyal Uyum, Oyun İsteği, Kazanma Arzusu ve Risk Alma Ölçekteki maddeler Kesinlikle Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle Katılmıyorum (1) şeklinde, 5' den 1'e doğru puanlanmakta olan ölçüm aracındaki 9.,22. ve 30. maddeler ters olarak puanlanmıştır. 10-14 yaş grubu çocukların oyunsallık düzeylerine yönelik norm değerleri Çok Zayıf=1.00- 1.79; Zayıf=1.80- 2.59; Orta=2.60- 3.39; İyi= 3.40- 4.19; Çok İyi=4.20- 5.00 şeklinde değerlendirilmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin normal dağılım göstermesine yönelik bulgular Kolmogorov Smirnov-Shapiro Wilk testleri ve Skewness Kurtosis değerleriyle elde edilmiştir. Homojen dağılılan veriler doğrultusunda parametrik testler uygulanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Bağımsız Tek Örneklem T testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve grup içi karşılaştırmalar için Tukey HSD ve LSD kullanılmıştır. Bu çalışma için 10-14 yaş oyunsallık ölçeğinin tamamı için iç tutarlılık katsayısı .87 olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Değişkenlerin Sıklık ve Yüzdeler Dağılımları

N=648			
	Değişken	f	%
Cinsiyet	Erkek	316	48,8
	Kadın	332	51,2
Yaş	10	85	13,1
	11	115	17,7
	12	121	18,7
	13	171	26,4
	14	156	24,1
Branş	Futbol	240	37,0
	Voleybol	205	31,6
	Sedanter	203	31,3

Katılımcıların betimsel istatistikleri incelendiğinde kadın katılımcıların %51,2, erkek katılımcıların ise %48,8 oranında olduğu belirlenmiştir. Yaş grupları incelendiğinde 10 yaşında olan katılımcı sayısının 85, 11 yaşında olanların 115, 12 yaş grubunun 121 ve en fazla orana sahip olan 14 yaş grubunun ise 156 katılımcı ile

araştırmaya dahil olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan katılımcıların %37'sinin futbol, %31,6'sının voleybol oynadığı ve %31,3'ünün ise sedanter olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. 10-14 Yaş Grubu Çocuklarda Oyunsallık Ölçeğinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N=648			
	Min.	Max.	\bar{x}	ss
Toplam Oyunsallık	37,00	132,00	97,44	16,98
Oyun tutkusu	7,00	35,00	21,26	6,96
Sosyal uyum	10,00	50,00	40,32	7,10
Oyun isteği	3,00	15,00	10,97	2,79
Kazanma arzusu	3,00	18,00	11,26	3,02
Risk alma	4,00	20,00	13,60	3,89

Toplam oyunsallık puanlarına bakıldığında katılımcıların yüksek bir oyunsallık puanı elde ettikleri (97,44±16,98), katılımcıların sosyal uyum alt boyutunda en yüksek (40,32±7,10), kazanma arzusu alt boyutunda en düşük (11,26±3,02) ortalama değerleri gösterdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Spor Yapma Değişkenine İlişkin Oyunsallık Toplam Puan ve Alt Boyut Puanlarına Yönelik T Testi Sonuçları

	Spor yapma	N	\bar{x}	ss	t	p
Toplam Oyunsallık	Takım sporu	445	99,94	16,14	5,684	0,000*
	Sedanter	203	91,96	17,52		
Oyun tutkusu	Takım sporu	445	22,47	6,81	6,773	0,000*
	Sedanter	203	18,61	6,54		
Sosyal uyum	Takım sporu	445	41,04	6,75	3,825	0,000*
	Sedanter	203	38,76	7,61		
Oyun isteği	Takım sporu	445	11,19	2,68	2,880	0,004*
	Sedanter	203	10,51	2,98		
Kazanma arzusu	Takım sporu	445	11,16	3,14	-1,266	0,206
	Sedanter	203	11,48	2,72		
Risk alma	Takım sporu	445	14,06	3,82	4,583	0,000*
	Sedanter	203	12,58	3,86		

*p<0,05

Katılımcıların spor yapma yapmama durumları ile oyunsallık ölçeği arasında yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre kazanma arzusu dışında tüm alt boyutlar ve toplam puanlar ile spor yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre; tüm anlamlı farklılığın takım sporu yapanların lehine olduğu görülmektedir. Spor yapmanın oyunsallık düzeyini olumlu yönde değiştirdiği düşüncesinden hareketle elde edilen bulgunun, düşünceleri doğrular nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla takım sporu yapan bireylerin

sedanter bireylere nazaran oldukça yüksek oyunsallık düzeyi sergilediklerini söylemek doğru olacaktır.

Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine İlişkin Oyunsallık Toplam Puan ve Alt Boyut Puanlarına Yönelik T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	t	p
Toplam Oyunsallık	Erkek	316	98,86	15,76	2,085	0,037*
	Kadın	332	96,09	17,99		
Oyun tutkusu	Erkek	316	23,13	6,73	6,884	0,000*
	Kadın	332	19,49	6,71		
Sosyal uyum	Erkek	316	40,21	6,93	-0,385	0,700
	Kadın	332	40,43	7,27		
Oyun isteği	Erkek	316	11,21	2,67	2,107	0,035*
	Kadın	332	10,75	2,89		
Kazanma arzusu	Erkek	316	10,41	3,01	-7,271	0,000*
	Kadın	332	12,07	2,79		
Risk alma	Erkek	316	13,88	3,92	1,806	0,071
	Kadın	332	13,33	3,85		

*p<0,05

Oyunsallık ölçeği ve alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasındaki fark incelendiğinde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Buna göre toplam puanlar, oyun tutkusu ve oyun isteği alt boyutu ile cinsiyet arasındaki anlamlı ilişkide erkeklerin oyunsallık ortalamalarının kadınlara nazaran daha yüksek olduğu belirlenmiş, diğer yandan kazanma arzusu alt boyutunda ise kadın katılımcıların erkeklere oranla daha yüksek bir kazanma arzusu düzeyi sergiledikleri görülmüştür. Risk alma ve sosyal uyum alt boyutları ve cinsiyet arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır ancak sosyal uyumda kadınların, risk alma alt boyutunda ise erkeklerin ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Yaş Değişkenine İlişkin Oyunsallık Toplam Puan ve Alt Boyut Puanlarına Yönelik T Testi Sonuçları

	Yaş	N	\bar{x}	ss	F	p
Toplam Oyunsallık	10	85	98,60	14,37	0,593	0,668
	11	115	96,66	16,87		
	12	121	98,56	16,44		
	13	171	97,90	16,85		
	14	156	96,01	18,90		
Oyun tutkusu	10	85	21,28	6,75	0,331	0,857
	11	115	20,61	6,38		
	12	121	21,30	7,20		
	13	171	21,43	6,83		
	14	156	21,53	7,47		
Sosyal uyum	10	85	41,15	5,88	1,871	0,114
	11	115	40,26	7,93		

	12	121	41,28	6,56		
	13	171	40,33	6,77		
	14	156	39,17	7,73		
Oyun isteği	10	85	11,60	2,65	1,960	0,099
	11	115	11,04	2,51		
	12	121	11,16	2,64		
	13	171	10,80	2,92		
	14	156	10,63	3,00		
Kazanma arzusu	10	85	11,52	2,84	2,237	0,064
	11	115	11,65	3,14		
	12	121	11,51	3,08		
	13	171	11,21	2,91		
	14	156	10,69	3,03		
Risk alma	10	85	13,03	3,90	2,238	0,064
	11	115	13,08	3,69		
	12	121	13,29	4,06		
	13	171	14,10	3,67		
	14	156	13,98	4,06		

*P<0.05

Tablo incelendiğinde katılımcıların yaş değişkeni ile oyunsallık ölçeği alt boyutları ve toplam puan arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Tablo 6. Katılımcıların Branş Değişkenine İlişkin Oyunsallık Toplam Puan ve Alt Boyut Toplam Puanlarına Yönelik ANOVA Testi Sonuçları

	Branş	N	\bar{x}	ss	F	p
Oyunsallık	Futbol	240	100,22 ^a	15,74	5,973	0,000*
	Sedanter	203	91,96 ^c	17,52		
Oyun tutkusu	Voleybol	205	99,61 ^b	16,63	10,234	0,000*
	Futbol	240	24,05 ^a	6,66		
	Sedanter	203	18,61 ^c	6,54		
Sosyal uyum	Voleybol	205	20,62 ^b	6,52	3,891	0,000*
	Futbol	240	40,61 ^a	6,92		
	Sedanter	203	38,76 ^c	7,61		
Oyun isteği	Voleybol	205	41,54 ^b	6,53	2,952	0,012*
	Toplam	648	40,32	7,10		
	Futbol	240	11,28 ^a	2,73		
	Sedanter	203	10,51 ^c	2,98		
Kazanma arzusu	Voleybol	205	11,07 ^b	2,62	22,940	0,000*
	Toplam	648	10,97	2,79		
	Futbol	240	10,21 ^c	3,16		
	Sedanter	203	11,48 ^b	2,72		
Risk alma	Voleybol	205	12,27 ^a	2,73	5,930	0,000*
	Toplam	648	11,26	3,02		
	Futbol	240	14,05 ^b	3,96		
	Sedanter	203	12,58 ^c	3,86		
	Voleybol	205	14,08 ^a	3,66		
	Toplam	648	13,60	3,89		

*p<0,05 a>b>c

Oyunsallık ölçeği toplam puanları ve alt boyutları ile katılımcıların branşları arasında tüm alt boyutlarda anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Gruplar arasındaki farklar Tukey testi ile değerlendirildiğinde tüm gruplar arasında fark saptanmıştır. Buna göre kazanma arzusu ve risk alma alt boyutları dışında toplam puanlar ve diğer

tüm alt boyutlarda futbolcuların diğer gruplara nazaran daha yüksek oyunsallık düzeyi sergiledikleri, sedanterlerin ise en düşük oyunsallık düzeyini ortaya koydukları belirlenmiştir. Kazanma arzusu alt boyutunda voleybol branşındaki sporcular en yüksek kazanma arzusu düzeyini ortaya koyarken en düşük kazanma arzusu alt boyut puanını futbolcular elde etmiş, risk alma alt boyut sedanterlerin yine benzer şekilde en düşük oyunsallık puanını elde ettikleri görülmüştür. Bulgudan hareketle genel olarak, futbolcuların oyunsallık puanlarının diğer gruplara nazaran en yüksek oyunsallık ortalamalarını sergilediği, sedanterlerin ise en düşük oyunsallık puanını elde ettiğini ifade etmek doğru olacaktır.

Tablo 7. Katılımcıların Yaş ve Branş Değişkenine İlişkin Oyunsallık Toplam Puan ve Alt Boyut Toplam Puanlarına Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

	Branş	Yaş	\bar{x}	ss	N	F	
Oyunsallık	Futbol	10	99,27	14,65	40	1,447	0,174
		11	102,00	10,63	27		
		12	98,97	16,88	42		
		13	102,85	13,94	63		
		14	98,42	18,66	68		
	Sedanter	10	96,42	13,77	28		
		11	92,93	15,33	47		
		12	96,93	16,77	30		
		13	88,87	19,79	47		
		14	88,52	18,70	51		
	Voleybol	10	100,58	15,08	17		
		11	97,43	20,76	41		
		12	99,20	16,13	49		
		13	99,73	14,50	61		
		14	101,91	16,70	37		
Oyun tutkusu	Futbol	10	22,52	6,94	40	1,652	0,107
		11	23,29	5,92	27		
		12	23,64	7,63	42		
		13	24,80	5,99	63		
		14	24,82	6,72	68		
	Sedanter	10	19,60	6,27	28		
		11	18,74	6,08	47		
		12	20,23	6,62	30		
		13	18,78	7,27	47		
		14	16,84	6,20	51		
	Voleybol	10	21,11	6,85	17		
		11	21,00	6,46	41		
		12	19,95	6,79	49		
		13	19,98	5,91	61		
		14	21,94	7,14	37		
Sosyal uyum	Futbol	10	40,87	6,59	40	1,548	0,137
		11	42,18	3,64	27		
		12	40,59	7,26	42		
		13	41,42	6,03	63		
		14	39,08	8,39	68		
	Sedanter	10	41,07	4,70	28		

		11	39,14	8,81	47		
		12	41,13	5,30	30		
		13	36,85	8,35	47		
		14	37,50	7,65	51		
	Voleybol	10	41,94	6,10	17		
		11	40,29	8,81	41		
		12	41,95	6,68	49		
		13	41,90	5,05	61		
		14	41,62	5,89	37		
Oyun isteği	Futbol	10	11,82	2,80	40	0,841	0,567
		11	11,66	1,94	27		
		12	11,28	2,58	42		
		13	11,36	2,62	63		
		14	10,75	3,12	68		
	Sedanter	10	11,39	2,58	28		
		11	10,95	2,28	47		
		12	10,66	3,14	30		
		13	9,68	3,47	47		
		14	10,29	3,06	51		
	Voleybol	10	11,41	2,52	17		
		11	10,73	3,04	41		
		12	11,36	2,36	49		
		13	11,09	2,54	61		
		14	10,89	2,72	37		
Kazanma arzusu	Futbol	10	10,47	2,77	40	1,703	0,094
		11	10,92	3,19	27		
		13	10,58	3,40	63		
		14	9,63	2,90	68		
	Sedanter	10	12,17	2,37	28		
		11	12,08	2,68	47		
		12	12,10	2,72	30		
		13	10,63	2,41	47		
		14	10,98	2,96	51		
	Voleybol	10	12,94	2,94	17		
		11	11,63	3,56	41		
		12	12,53	2,34	49		
		13	12,31	2,38	61		
		14	12,27	2,63	37		
Risk alma	Futbol	10	13,57	3,80	40	0,436	0,900
		11	13,92	3,55	27		
		12	13,54	4,53	42		
		13	14,66	3,50	63		
		14	14,13	4,24	68		
	Sedanter	10	12,17	4,00	28		
		11	12,00	3,45	47		
		12	12,80	3,77	30		
		13	12,91	3,96	47		
		14	12,90	4,14	51		
	Voleybol	10	13,17	3,97	17		
		11	13,78	3,81	41		
		12	13,38	3,86	49		
		13	14,44	3,46	61		
		14	15,18	3,23	37		

*p<0,05 a>b>c

Yaş değişkeni ve branş birlikte değerlendirildiğinde oyunsallık ölçeği ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada; 10-14 yaş grubu takım sporcuları (voleybol ve futbol) ve sedanterlerin oyunsallık düzeyleri çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda; cinsiyet ve branş değişkenlerine göre oyunsallık düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiş ancak yaş değişkeni ile oyunsallık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Diğer yandan bu örneklem grubu için yaş ve branş değişkenleri birlikte ele alındığında, oyunsallık düzeyinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değiştirmedığı görülmektedir. 10-14 yaş grubu voleybol oyuncularını ve futbol oyuncularını ile sedanterlerin karşılaştırıldığı analiz sonuçlarına göre ise; takım sporcularının oyunsallık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öncelikli olarak oyunsallığın doğuştan gelen bir davranış biçimi olması sebebi ile çocukların spora yöneldiği düşünülmektedir. Yapılan pek çok araştırmada da takım sporu yapan bireylerin birlikteliklerinin, grup içi etkileşimlerinin ve beraberinde takım içi dayanışma duygularının yani takım ruhu ve motivasyonunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Erdoğan, Sözen, Cevahircioğlu, 2014). Çünkü bu bireyler spor ortamında sosyal ilişkilerini güçlendirebilme fırsatı bulmakta ve bu durum da bireylerin özellikle sedanterlerle kıyaslandığında içsel ve dışsal özgüvenlerini büyük ölçüde arttıran bir etken olmaktadır (Özbek, Yoncalık, Alıncak, 2017).

Nitekim; Özbek, Taşbilek Yoncalık, Alıncak (2017) takım sporu yapan bireyler ile sedanter bireylerin özgüven düzeylerinin karşılaştırılması konulu araştırma neticesinde sedanter bireylerin, takım sporu yapan bireylere göre, hem içsel hem de dışsal özgüven seviyelerinin daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Buradan yola çıkılarak takım sporunun tıpkı oyunsallık düzeyi gibi içsel ve dışsal öz güveni de arttırdığı söylenebilir. Öçalın (2019) farklı okullarda öğrenim gören 10-14 yaş grubu öğrencilerin dijital oyun bağımlılığı ve oyunsallık düzeylerinin karşılaştırılması başlıklı araştırma sonucunda; katılımcıların yaş ve cinsiyet değişkenine göre dijital oyun bağımlılığı ve oyunsallık düzeyleri arasında farklılıklar tespit etmiştir. Ayrıca araştırmacı tarafından oyunsallık ölçeğinin oyun tutkusu, sosyal uyum ve kazanma arzusu alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Shokoufeh (2014) ise farklı branşlarla ilgilenen takım sporcularını ile sedanterlerin kişilik ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi başlıklı araştırma sonucunda takım sporu yapan bireylerin spor yapmayan bireylere göre daha dışadönük oldukları ve saldırganlık özelliklerinin sedanterlere göre daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Yıldırım ve Özcan (2011)

lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması başlıklı araştırma sonucunda takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan öğrenciler arasında, sosyal beceri düzeyleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu tespit etmiştir. Dalkıran, Arslan, Gezer, Vardar (2015) sporcu ve sedanter öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması başlıklı araştırma sonucunda “spor yapan öğrenciler ve sedanterler arasında, sosyal beceri düzeyi bakımından spor yapanların lehine anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Araştırma sonucunda; çocukların gelişim dönemlerini destekleyici bir etkinlik olarak nitelendirilebilecek olan oyun olgusunun önemini ortaya koymak adına özellikle takım sporları ile ilgilenenlerin sedanter bireylere göre olumlu yönde farklılıklarının olduğu, takım sporu yapan bireylerin oyunsallık düzeylerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda oyunsallık özelliği kazanmaları bakımından bireylerin takım sporuna yönlendirilmelerinin faydalı olabileceği söylenebilir.

Oyunsallık kavramı içinde yer alan alt boyutlarda da ortaya konulan bu farklılıkların çocukların gelişimlerinde etkili olduğu ve bu özellikleri kazanabilmeleri açısından sporun önemli bir araç olduğu söylenebilir. Yapılan pek çok araştırma da sosyalleşmek için özellikle spor ve oyunun oldukça etkili olduğunu söylemekte ve araştırmamızın sonuçlarını desteklemektedir. Çünkü “rol oynama, statü, onaylama, liderlik etme, disipline uyma, yarışma ve iş birliği gibi sosyalleşmenin tüm alanları” oyun ve sporun içinde yer almaktadır (Akıncı, 2007). Bu sebeple; gelecek nesilleri oluşturacak olan çocukların sağlıklı gelişimlerini destekleyecek sportif etkinliklere yönlendirilmesi gerekliliğine ilişkin elde edilen sonuçlara dayalı vurgu yapmak gerekmektedir. Düzenli sportif etkinliklerin, özellikle takım sporları açısından bakıldığında, çocuklara oyun kavramı ile kazandırılacak gündelik yaşamlarını kolaylaştırma ve yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik sporun sosyal fonksiyonlarını içeren soyut kavramların kazanılmasına destek olabileceği söylenebilir. Özellikle çocukların yetenek alanlarına göre takım sporlarına yönlendirilmeleri, ailelerinde bu doğrultuda bilgilendiren ve özendirilen aktivite ve oyunlara yer vermeleri önerilmektedir.

Limitasyonlar

Bu araştırma Ankara bölgesinde ikamet eden 10-14 yaş grubu 648 katılımcı ile sınırlandırılmıştır.

Kaynaklar

- Akman, Y., Kanpolat, S. ve Yıldız, F. (2015). Drama Animasyon. İzge Yayınevi: Ankara.
- Aldemir, G. Y. (2010). Drama ve dans eğitiminin 10-14 yaş çocuklarda motor özelliklerin gelişimine etkisinin incelenmesi. Marmara Üniversitesi. Sağlık Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Alver, A. (2020). Sanatta Oyunsallık ve Kurgu. Hacettepe Üniversitesi. Güzel Sanatlar Enstitüsü. Sanatta Yeterlilik Çalışması Raporu. Ankara.
- Akıncı, A. Y. (2007). Orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sosyalleşme süreci ve şahsiyetin oluşmasında katkısı. Kütahya: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aracı, H. (2004). Okullarda beden eğitimi: öğretmenler ve öğrenciler için. Nobel Yayın Dağıtım.
- Bailey, R. (1999). Play, health and physical development. *Young children learning*, 46-66.
- Celep, M. U. (2020). Okul öncesi özel eğitimde çalışan öğretmenlerin oyun öğretimine ilişkin öz yeterlikleri ve yaratıcı kişilik özelliklerinin incelenmesi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Dalkıran, O., Aslan, C. S., Gezer, E. D., ve Vardar, T. (2016). Sporcu ve sedanter öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(13), 224-230.
- Deliveli, K. ve Güven, D. (2013). Çocuğun oyun hakkı. V. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi. Sayfa 2617-2635.
- Erdoğan, E., Sözen, H. ve Cevahircioğlu, B. (2014). Farklı spor branşındaki üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 7. Sayı: 33. 828-833.
- Hazar, Z., & Hazar, M. (2017). Çocuklar İçin Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği. *Journal Of Human Sciences*, 14(1), 203-216.
- Huizinga, J. (2010). *Homo Ludens*. Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
- Keleş, M. (2019). 4-6 yaş arası çocukların oyuncak tercihleri ve oyun becerilerinin annenin depresyon düzeyi ile ilişkilendirilerek incelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

- Kirazoğlu, F. (2012). Fiziksel çevre-çocuk ilişkileri, açık oyun mekanları ve çocuk dostu çevre kriterleri üzerine bir değerlendirme; Bakırköy ve Beylikdüzü Örnekleri, İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Koç, S. (2006). Beden Eğitimi ve Sporda Beceri Gelişimi. Morpa Kültür Yayınları. İstanbul.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N. ve Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt No:16, 324-342.
- Kolkhorst, S.W. and Buono, M.J. (2003). *Virtual Exercise Physiology Laboratory*, Lipincott, William & Wilkins, A. Wolters Kluwer Company. Newyork.
- Oktay, A. (2004). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem. Epsilon Yayıncılık. İstanbul.
- Öçalan, Z. (2019). Farklı Okullarda Öğrenim Gören 10-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Dijital Oyun Bağımlılığı ve Oyunsallık Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kırıkkale.
- Öztürk, F. (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Bağırğan Yayımevi. Ankara.
- Özbek, S. ve Taşbilek, M. (2017). Sporcu ve sedanter lise öğrencilerinin özgüven düzeylerinin karşılaştırılması. *Gaziantep Üniversitesi. Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt No: 2(3),46-56.
- Özbek, S., Taşbilek, M. ve Alıncak, F. (2017). Sporcu ve sedanter lise öğrencilerinin özgüven düzeylerinin karşılaştırılması (Kırşehir İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi. Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3),46-56.
- Shokoufeh, S. (2014). Erzurum'da farklı branşlarla ilgilenen sporcular ile spor yapmayan sedanterlerin kişilik ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Selçuk, K. (2019). Oyunun çocuk gelişimi üzerindeki önemi ve açık parkların tasarım kriterleri bakımından incelenmesi. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Adana.
- Selçuk, Z. (2003). Gelişim ve Öğrenme, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Sutton-Smith, B. (1997). *The Ambiguity of Play*, Cambridge, Ma, Harvard University Press.

Şahan, H. (2007). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü. Yüksek Lisans Tezi, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü, (2011). Sosyal Bilimler, Oyun, Tüba Yayınları, Ankara, 1. Baskı, s:45.

Yıldırım, S. ve Özcan, G. (2011). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2,113-135.

Zülfikar, H. (1991). Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s:139.